

Het geklungel rond Cimburga's lijkwade

Door Leo Nierse

BREDA – De volstrekt unieke lijkwade van de Bredase Nassaugravijn Cimburga van Baden is door geklungel in Breda en Tilburg grotendeels verloren gegaan. Bovendien is koningin Beatrix als eigenaresse jarenlang onkundig gehouden over de vondst én de teloorgang van het kostbare doodskleed.

Dat blijkt uit gesprekken die deze krant heeft gevoerd met een groot aantal betrokkenen, onder wie de conservator van de kunstverzameling van het Koninklijk Huis, M. Loonstra.

De op zich spectaculaire ontdekking van de wonderlijk intact gebleven lijkwade werd gedaan in mei 1996 in de Bredase Grote Kerk, tijdens een wetenschappelijk onderzoek van het familiegraf van de 15e-eeuwse graven van Nassau.

Dat onderzoek gebeurde met een 'algemene' toestemming van het Koninklijk Huis. Wettelijk zijn de familiegraven van het Huis van Oranje Nassau eigendom van het regerend staats-hoofd.

De koningin had echter géén toestemming verleend om grafvondsten - zoals Cimburga's lijkwade - permanent uit de Nassau-crypte weg te nemen. Sterker, de vorstin was zelfs geheel onwetend over haar nieuwe eigendom.

Biecht

Dat is acht jaar lang zo gebleven. Nog maar goed twee maanden geleden is burgemeester C. Rutten van Breda te biecht gegaan bij hofarchivaris Maarschalkwerd. Aanleiding voor Rutten's Haagse bezoek was de op handen zijnde viering '600 jaar Nassau', komend najaar in Breda. Een van de geplande hoofdactiviteiten is de expositie van Cim-

• Door een klein chemisch wonder bleek de lijkwade van Cimburga van Baden (1450-1501) bij opening van haar doodskist in 1996 (foto) niet verteerd te zijn, maar juist in opvallend goede staat te verkeren. Acht jaar na dato is het linnen door gebrek aan conservering alsnog grotendeels vergaan.

FOTO FRED SONNEGA

burga's lijkwade in de Grote Kerk.

Daarvoor was (de inmiddels verkregen) toestemming van het Koninklijk Huis nodig en het Bredase gemeentebestuur wilde de aanvraag van de Stichting Grote of O.L.-Vrouwekerk krachtig ondersteunen.

Daartoe moest Rutten, mede namens de beheerstichting van de kerk, met de billen bloot. En kwamen het hof nog wat meer Brabantse missers ter ore.

Zo was na ambtelijke interventie het enige adellijke graflijnen dat uit het 15e-eeuwse Europa bewaard is gebleven, 'clandestien' naar het toenmalige restauratie-atelier De Tiendschuur in Tilburg overgebracht. Voor con-

servering, was de bedoeling. Zwitserse experts van de op dit gebied gezaghebbende Abegg Stichtung zijn daar zelfs naar het lijkkleed komen kijken en hebben een restauratieplan opgesteld.

Tegelijkertijd speelde de vraag wie als eigenaar dan wel beheerder de verantwoordelijkheid voor de - begrotenlijke - conservering op zich wilde of diende te nemen. Te meer daar Nationaal Museum Het Loo (met zijn collectie van gebruiksvoorwerpen van de Oranjes) geen interesse voor de wade toonde. Of anders het aanbod op goede gronden afwees. Want, zegt Loonstra, „Het Loo heeft hier absoluut niets mee te maken.”

De eigendomsdiscussie, dus. Gemeentelijke juristen meenden uit de Monumentenwet te kunnen afleiden dat Breda als opgravende instantie eigenaar van de wade was. Daarentegen vroegen bestuurders van de Grote Kerk zich af of hun stichting als beheerder van het kerkgebouw, niet tevens als beheerder van het daarin aangetroffen lijkkleed beschouwd kon worden? Daarop 'ja' antwoorden, zou de stichting echter heel veel geld kosten.

Diepvriezer

Terwijl de eigendoms- cq. beheerdersvraag in de lucht bleef hangen, bleef de lijkwade in de vriezer van De Tiendschuur lig-

gen. „Het wachten was almaar op de toestemming om te conserveren, maar die kwam maar niet”, weet de Tilburgse textielrestaurateur R. de Reu.

Vier besluiteloze jaren lang lag Cimburga's wade ingevroren. Toen werd in 2000 de textielafdeling van De Tiendschuur bij het Nationaal Textielmuseum in Tilburg ondergebracht. Tijdens de verhuizing trok iemand de stekker uit de vriezer. De ontdooide lijkwade begon al snel te verpulveren.

Tegenwoordig ligt het ongeconserveerde linnen in de NTM-kluis verder te vergaan. Vorige maand heeft De Reu er 'op eigen kosten' een overigens niet-toereikende schimmeldodende behandeling op uitgevoerd.

„Het was een buitengewone vondst”, beaamt Hare Majesteits kunstconservator Loonstra gelaten. „Heel jammer dat er alleen maar verkeerde beslissingen over beheer en conservering zijn genomen.”

Onvergeeflijk? „Tja, als je dingen uit een graf gaat verwijderen zonder dat je ze terugstopt, ben je echt wel verkeerd bezig.”

Dat had Breda's burgemeester dus allemaal aan het hof uit te leggen.

Expositie

Dat de koningin inmiddels geheel op de hoogte is, blijkt impliciet uit haar toestemming voor de expositie van de twee niet-verteerde onderdelen van de lijkwade, na de zomer in de Grote Kerk.

Het gaat om de gezichtsdoek en een kinband. Komende week laat het Koninklijk Huisarchief die zélf conserveren. „Nee, dat gebeurt niet in Tilburg”, schamper Loonstra.

Officieel heeft het hof nog niet op de kwestie gereageerd. De Rijks Voorlichtingsdienst beaamt zich nog op een antwoord.